

Alþingi
Erindi nr. P 130/1526

Landsvirkjun komudagur 24.3.2004

Nefndasvið Alþingis
b.t.: umhverfisnefndar
Austurstræti 8 - 10

Tilvísun vor: 98.11

Dags.: 23.03.2004

150 REYKJAVÍK

Efni: **Frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu
564. mál**

Með bréfi nefndarinnar frá 2. mars 2004 var Landsvirkjun sent til umsagnar frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu, 564. mál, heildarlög. Svar fyrirtækisins fer hér á eftir:

Með sáttargerðarsamningi frá 18. og 19. maí 1973 milli stjórnar Laxárvirkjunar, Landeigendafélags Laxár og Mývatns og forsætisráðherra f.h. ríkisstjórnar Íslands voru mörkuð lok svonefndrar Laxárdeilu. Í 1. grein samningsins lýsti Laxárvirkjun yfir, “að hún muni ekki stofna til frekari virkjana í Laxá, umfram þá 6,5 MW virkjun, sem nú er unnið að og sem ekki hefir vatnsborðshækkun í för með sér, nema til komi samþykki Landeigendafélags Laxár og Mývatns”. Í 9. grein samningsins sagði að “Ríkisstjórnin mun láta semja frumvarp til laga um verndun Laxár- og Mývatnssvæðisins og leggja það fyrir Alþingi.” Ýmis fleiri atriði voru í samningi þessum.

Í framhaldi af samningsgerðinni beitti ríkisstjórnin sér fyrir setningu laga um verndun Mývatns og Laxár nr. 36/1974, sem staðfest voru 2. maí það ár. Í 3. grein laganna var sett svofellt ákvæði: “Á landssvæði því, er um getur í 2. gr., er hvers konar mannvirkjagerð og jarðrask óheimilt, nema leyfi Náttúruverndarráðs komi til. Breytingar á hæð vatnsborðs stöðuvatna og rennsli straumvatna eru einnig óheimilar nema til verndunar og ræktunar þeirra, enda komi til sérstakt leyfi Náttúruverndarráðs.” Tilvitnuð ákvæði standa enn óbreytt í lögnum nema að Umhverfisstofnun kemur nú í stað Náttúruverndarráðs.

Í frumvarpi því sem nú liggur fyrir Alþingi er gert ráð fyrir nokkurri breytingu á upphafi 2. greinar þar sem spjöll og rask á lífríki, jarðmyndunum og landsvæði því sem um getur í 1. mgr. 2. gr. er fortakslaust óheimilt. Hins vegar standa óbreytt ákvæði um að almennt séu óheimilar breytingar á hæð vatnsborðs stöðuvatna og rennsli straumvatna, að öðru leyti en því, að nú er það Umhverfisstofnun í stað Náttúruverndarráðs sem getur gefið sérstakt leyfi til slíkra framkvæmda enda séu þær “til verndunar og ræktunar þeirra”.

Fram hefur komið sú túlkun á lagaákvæðum þessum að þau girði fyrir það að heimila megi hækkun stíflu í Laxá, og það án tillits til þess hvort slík framkvæmd kynni að bæta skilyrði fyrir fisk neðan hennar vegna minni sandburðar, enda sé það ekki eini tilgangurinn með

Landsvirkjun
er bakhjarl
Þjóðminjasafns Íslands

Háaleitisbraut 68 • 103 Reykjavík • Sími: 515 9000 • Myndriti: 515 9007 • landsvirkjun@lv.is • www.lv.is

100 ár

RAFMAGN Á ÍSLANDI 1904-2004

stífluhækkuninni. Má í þessu efni vísa til svarbréfs Umhverfisstofnunar, dags. 10.12.2003, við fyrirspurn Landsvirkjunar um það hvernig stofnunin telji að túlka beri 2. mgr. 3. gr. laga nr. 36/1974 með tilliti til fyrirhugaðra óska Landsvirkjunar um hækkun Laxárstíflu. Í bréfi Umhverfisstofnunar er sneitt hjá að svara erindi Landsvirkjunar beint en lögð rík áhersla á orðalag laganna um að einungis þær framkvæmdir séu heimilar sem annað hvort miða að því að vernda vatn á svæðinu eða rækta það.

Miðað við þessa þröngu túlkun laganna þá ganga þau lengra en samningurinn gerði ráð fyrir og tillögur um hækkun Laxárstíflu kæmu aldrei til kasta Landeigendafélagsins sem fær þá ekki tækifæri til að taka afstöðu í slíku máli eins og þó var gert ráð fyrir í sáttargerðarsamningnum.

Bráðabirgðaákvæði III í fyrirliggjandi frumvarpi er ætlað að bæta úr þessum annmarka. Ákvæðið setur það að skilyrði fyrir hækkun stíflu við inntak Laxárstöðva I og III efst í Laxárgljúfri, að áður fari fram mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar sbr. lög nr. 106/2000. Jafnframt er Umhverfisstofnun gert kleyft að leggja faglegt mat á hvort heimila beri slíka hækkun og loks er opnað fyrir það að Landeigendafélagið geti látið í ljós vilja sinn í slíku máli eins og til var stofnað í sáttargerðarsamningnum frá 1973. Ekki er í frumvarpinu hróflað við rétti Landeigendafélagsins til að hafna slíkri hækkun ef sú yrði niðurstaða félagsmanna.

Áform Landsvirkjunar um að hækka Laxárstíflu miða að því að tryggja rekstur Laxárstöðva til frambúðar en eins og kunnugt er þá er reksturinn ótraustur á vörum vegna ísavandamála við inntaksmannvirki. Auk þess er viðhalds- og rekstrarkostnaður Laxárstöðva það hár að tekjur af rafmagnssölu nægja tæpast til að standa undir þeim dýru endurbótum á stöðvunum sem ráðast þarf í á næstu árum.

Landsvirkjun styður frumvarp það sem hér liggur fyrir og leggur áherslu á efni bráðabirgðaákvæðis III sem ætlað er að tryggja að unnt verði að láta fara fram mat á umhverfisáhrifum stífluhækkunar í Laxá í samræmi við lög nr. 106/2000.

Landsvirkjun gerir ekki athugasemdir við frumvarpið að öðru leyti en fulltrúar fyrirtækisins eru að sjálfsögðu reiðubúnir til að hitta umhverfisnefnd komi fram ósk um það.

Virðingarfyllt

Friðrik Sophusson
forstjóri